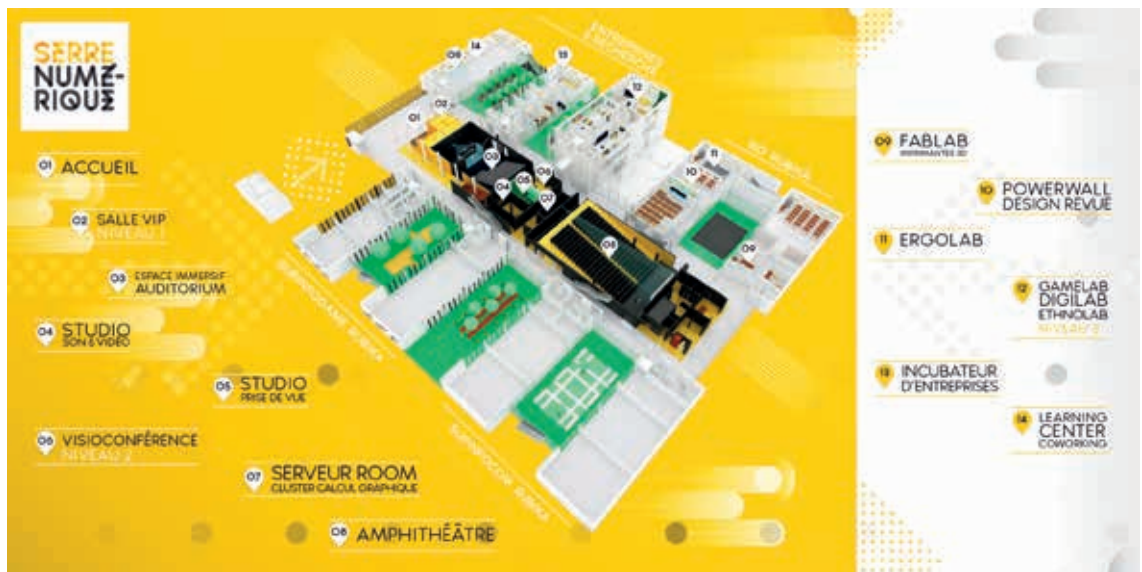

Broedplaatsen als onderwijsomgeving

OIII architecten werkt met verschillende onderwijsinstellingen samen, van basisonderwijs tot universiteit, en ervaart verschillen en overeenkomsten in visies die de vormgeving van het onderwijs op dit moment domineren.

De snelheid waarmee maatschappelijke en technologische ontwikkelingen elkaar opvolgen laat ook het onderwijs niet onberoerd. Veel scholen proberen antwoorden te vinden op de veranderingen. Met wisselend succes worden de eerste stappen gezet de leeromgeving af te stemmen op nieuwe mogelijkheden. Naast de implementatie van nieuwe leermiddelen en onderwijsprogramma's heeft deze vernieuwing ook consequenties voor de ruimtelijke organisatie van onderwijsgebouwen.

Ook in het beroepsonderwijs is er een kloof tussen de onderwijspraktijk en het perspectief van individuele leerlingen. Het aansluiten van opleiding op de dynamiek van maatschappelijke ontwikkelingen betekent dat studenten op een nieuwe manier voorbereid moeten worden.

Hoewel monodisciplinaire opleidingen nog altijd in een vraag voorzien, een toenemend deel van de maatschappelijke werkelijkheid bestaat uit multidisciplinaire en complexe bedrijvigheid. Grensoverschrijdende initiatieven, creativiteit en het vermogen in te spelen op verandering zijn aspecten die in een traditioneel opleidingstraject weinig aan de orde komen.

HET HVA PAVILJOEN, LABORATORIUM VOOR DE STAD

Om dit te ondervangen heeft de Hogeschool van Amsterdam het HVA Paviljoen opgericht. Een 'laboratorium' dat los van de verschillende faculteiten open staat voor multidisciplinaire initiatieven van studenten van alle opleidingen. Het gemeenschappelijk thema is 'bijdragen aan het stedelijk milieu', in praktijk gebracht door projecten die studenten zelf opzetten. Onder begeleiding van coaches worden uiteenlopende zaken bedacht en ontwikkeld. Apps, marktonderzoek, businessmodellen, nieuwe vormen van dienstverlening, een breed scala aan innovatieve toepassingen van kennis uit verschillende disciplines worden gecombineerd. Het oogmerk is daarbij ook om ondernemerschap te stimuleren en de kiem te leggen voor nieuwe bedrijvigheid.

Bij het ontwerp van de ruimte was de belangrijkste opdracht om het zoveel mogelijk te laten verschillen met de onderwijsomgeving in de andere gebouwen. De opgave is vertaald in een open ruimte met een informeel karakter. Naast een open werkomgeving met verschillende soorten werkplekken, zijn er ook vergaderruimten en stiltecabines. Verrijdbaar meubilair, open kasten en beschrijfbaar wanden maken dat de permanente verandering die uit het gebruik

voortvloeit niet belemmerd wordt. Door het toepassen van ruwe materialen heeft de ruimte een haast industrieel karakter dat goed past bij de 'start ups' die hier ontstaan. Het meubilair is zo ontworpen dat de ruimte ook functioneert als een wisselende expositie van de tastbare resultaten van de diverse projecten zodat ook onderlinge inspiratie en uitdaging in het paviljoen voelbaar zijn.

PÉPINIÈRE NUMÉRIQUE, ANZIN

Een tweede voorbeeld, waarbij onderwijs via interdisciplinaire projecten studenten van verschillende opleidingen laat samenwerken, staat in Noord Frankrijk. Ook in dit project is de aansluiting van opleiding en praktijk een belangrijk oogmerk, waarbij ook het stimuleren van ondernemerschap onderdeel van het concept is. In het gebouw is zelfs een centrum voor startende ondernemers gemaakt. Hier kunnen studenten tijdens of na hun opleiding tegen sterk gereduceerde tarieven ruimten huren en gebruik maken van de faciliteiten en expertise van de opleidingen. De opleidingen hebben allemaal de creatie van virtuele werkelijkheid als thema, maar zijn gericht op verschillende disciplines. Ooit opgericht met het oog op het laten ontstaan van nieuwe bedrijfstakken, waren de opleidingen ondergebracht op verschillende locaties. Het samenbrengen in een gebouw, en de combinatie met de 'broeikas' voor startups moet de impact op economische ontwikkeling versterken.

De drie opleidingen, de broedplaats en het onderzoekscentrum zijn in 9 vleugels aan weerszijden van een gemeenschappelijk 'middenschip' gebouwd. De vrij indeelbare vleugels hebben verschillende identiteiten en indelingen, afgestemd op de wensen van de gebruikers. Het hart van het gebouw is een grote dynamische ruimte waar alle gemeenschappelijke voorzieningen zijn ondergebracht. De ruimte

"Ook in het beroeps- onderwijs is er een kloof tussen de onderwijs- praktijk en het perspectief van individuele leerlingen"

verbindt alle niveaus met vides en brede trappen die als watervallen door het gebouw lopen. Door in deze ruimte allerlei zithoeken, werktafels en nissen te ontwerpen wordt één van de belangrijkste activiteiten gefaciliteerd: samenwerking tussen studenten, docenten van de verschillende opleidingen en bedrijven. Interdisciplinaire projecten worden er opgezet, er is een inspirerende 'buzz' van nieuwe initiatieven te ervaren. In het ontwerp zijn vitrines in wanden, verrijdbare displays en geïntegreerde videoschermen gecreëerd om het werk van de studenten en de startende bedrijven te exposeren. Er is een permanente wisselende tentoonstelling gaande die de gebruikers van het gebouw en de bezoeker inspireren. In een groot centraal volume zijn de gemeenschappelijke faciliteiten ondergebracht. Naast twee auditoria met hightech 3d projectie apparatuur, vind je er opnamestudio's voor beeld en geluid, een grote 3D-cave, de centrale computerruimte en een media-theek. Voorzieningen die door het delen door de drie scholen en het beschikbaar stellen aan de startende bedrijven optimaal benut worden.

MAATSCHAPPELIJKE CONTEXT

Het voorbereiden van studenten op een dynamische wereld vraagt om een aanvulling op de klassieke onderwijsdoelstelling van kennisoverdracht. In de eerste plaats wordt deze ontwikkeling in gang gezet door nieuwe onderwijskundige visies en het anders organiseren van opleidingen. De uitwerking van een ruimtelijke organisatie en vormgeving van de werken leeromgeving zal een belangrijke bijdrage leveren aan deze vernieuwing. De twee besproken voorbeelden betreffen beroepsonderwijs, maar ook in andere onderwijstypen nemen de inspanningen toe om aan te sluiten op de veranderende maatschappelijke context. ◀

▶ Kijk voor meer informatie op www.o-drie.nl.